

5.10.2021

Eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunta

## **Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä (HE 146/2021 vp) valtion talousarvioksi vuodelle 2022**

Oikeusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 2022 määrärahoja noin miljardi euroa. Hallinnonalan määrärahaso vastaa mitoitukseltaan (1,02 mrd. euroa) lähes vuoden 2021 varsinaisen talousarvion tasoa.

Oikeudenhoidon riittävät voimavarat eivät ole pelkästään lisärahoitusta, vaan oikeudenhoidon kokonaisuus on myös toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista, palvelun laadusta huolehtimista ja digitalisaation hyödyntämistä. Tiettyyn määrärahasoon tai htv-määriin ankkuroituminen ei välttämättä edistä oikeudenhoidon alan kehitystä muuttavassa toimintaympäristössä ja alijäämäisen valtiontalouden tilanteessa. Oikeudenhoidon palvelutuotannon taloudellinen tehokkuus syntyy henkilöstön ratkaisu- ja palvelutoiminnasta sekä digitalisaation tehokkaasta ja ennakoluulottomasta hyödyntämisestä.

Talouden isossa kuvassa valtion velkaantuminen jatkuu, pidemmällä aikavälillä julkinen talous jää koronaepidemian hellitettyäkin alijäämäiseksi. Valtiovarainministeriön syksyn 2021 ennusteen mukaan Suomen talous toipuu koronan aiheuttamasta vaikeuksista loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana, mutta talouden kasvu jää ennusteen mukaan väliaikaiseksi samoin kuin julkisen talouden hetkellinen alijäämäisyys 2021–2022. Julkisen talouden velkaantumisen taittaminen niin, että julkinen taloudenpito lepäisi vakaalla ja kestäväällä perustalla pitkällä aikavälillä, vaatisi yhteiskunnan voimavarojen laajempaa ja tehokkaampaa käyttöä: enemmän työllisiä, talouden ripeämpää kasvua ja kustannustehokkaampaa julkista hallintoa. Kustannustehokkaampi julkinen hallinto vaatii tekoja myös oikeudenhoidossa.

Huolimatta vallitsevasta valtiontalouden vaikeasta tilanteesta, budjetissa ehdotetaan kohdennettavaksi lisärahoitusta moniin tärkeisiin toimintoihin tai tehtäviin oikeusministeriön hallinnonalalla. Määrärahalisäykset eivät ole tasoltaan suuria, mutta ne ovat oikein kohdistettuja ja siten ne turvaavat monen oikeusministeriön hallinnonalan tärkeän hankkeen ja tehtävän toteutumista.

## Tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Vastaavasti yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Valtuutettujen tehtäväkenttä on laaja, ja eduskuntakin on kiinnittänyt huomiota toiminnan asianmukaiseen resursointiin (esim. EK 49/2019 vp – K 22/2018 vp; TyVM 14/2018 vp – K 6/2018 vp).

Tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun määrärahat on valtiontalousarviossa koottu momentille 25.01.03 Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot. Momentin kokonaismitoitus on vuoden 2022 talousarviossa 11,9 milj. euroa. Edellä mainittujen valtuutettujen arvioitu määrärahan käyttö on vuonna 2022 hieman edellistä vuotta korkeampi.

| Euroa                      | Varsinainen talousarvio 2021 | Talousarvioesitys 2022 |
|----------------------------|------------------------------|------------------------|
| Tasa-arvovaltuutettu       | 970 000                      | 1 030 000              |
| Yhdenvertaisuusvaltuutettu | 1 930 000 <sup>1</sup>       | 1 990 000              |

Vuonna 2022 momentille on varattu 200 000 euron määrärahalisäys, joka on tarkoitus kohdentaa yhdenvertaisuusvaltuutetulle naisiin kohdistuvan väkivallan raportoitujen tehtävien hoitamiseen. Asiasta on annettu hallituksen esitys laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta (HE 123/2021 vp.) syyskuussa 2021.

Tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun määrärahojen mitoituksessa vuonna 2022 näkyy hallitusohjelma linjauksen pohjalta tehty määrärahalisäys ihmisoikeusongelmien tunnistamisen ja raportoinnin ongelmiin puuttumisessa. Korotus oli kokonaisuudessaan 450 000 euroa kattaen myös järjestöille tehtävät kohdennukset. Vuodesta 2020 alkaen korotus on ollut 100 000 euroa mikä kohdennettiin noin puoliksi yhdenvertaisuus- ja lapsiasiavaltuutetulle. Julkisen talouden suunnitelmassa (7.10.2019) korotus kasvaa 200 000 euroon vuonna 2022 (näkyä lisäyksenä momentilla vuoden 2022 talousarviossa), ja 250 000 euroon vuonna 2023. Tämän turvin on tarkoitus 1.3.2022 alkaen mahdollistaa lisäviran perustaminen sekä yhdenvertaisuus- että tasa-arvovaltuutetulle. Valtuutettujen verrattain pienissä resursseissa korotus on merkityksellinen ja sillä voidaan vahvistaa toimintaa.

Lisätiedot: ohjausyksikön päällikkö, johtava asiantuntija Niina Puolusmäki p. 02951 50119 (etunimi.sukunimi@gov.fi)

<sup>1</sup> Sisältää täydentävän talousarvioesityksen HE 227/2020 vp, jossa kohdistettiin yhdenvertaisuusvaltuutetulle 200 000 euroa (eurooppalaisen maastapoistamisen valvonnasta johtuvat lisätehtävät).